

Μάθημα 3

Στερεότυπα και προκαταλήψεις

Οι απόψεις μας για άλλους ανθρώπους, ομάδες ή χώρες

Μαθησιακός στόχος	Οι μαθητές κατανοούν το πώς τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις συνδέονται και το πώς μπορούν να οδηγήσουν σε απλοποιημένες, αλλά επίσης και σε άδικες κρίσεις για άτομα, ομάδες ατόμων και ολόκληρες χώρες.
Εργασίες μαθητών	Οι μαθητές στοχάζονται τις απόψεις τους για τους άλλους και τις συζητούν σε ομάδες.
Υλικά	Λευκά χαρτιά και μαρκαδόροι.
Μέθοδοι	Ομαδική εργασία, συζήτηση σε ολομέλεια.

Βασικοί όροι

Στερεότυπα: Απόψεις που έχουν κάποιες ομάδες για τους εαυτούς τους ή για άλλες ομάδες.

Προκαταλήψεις: Συναισθηματικά φορτισμένες απόψεις για κάποιες ομάδες (συνήθως μειονότητες) ή ορισμένους ανθρώπους (συνήθως από μειονοτικές ομάδες).

Το μάθημα

Ο στόχος αυτού του μαθήματος είναι να μπορέσουν οι μαθητές να κατανοήσουν πώς αντιμετωπίζονται οι άλλοι όχι σε ατομικό επίπεδο, αλλά σε ένα γενικότερο επίπεδο, δηλαδή, πώς κρίνονται μεγαλύτερες ομάδες, θρησκευτικές κοινότητες, εθνότητες ή χώρες.

Ο/η εκπαιδευτικός ετοιμάζει μια σύντομη, με σαφή διάρθρωση διάλεξη για την διαφορά ανάμεσα στα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις, η οποία δίνεται στην αρχή του μαθήματος.

Συνοψίζοντας τις γνώσεις και τις εμπειρίες από τα δύο προηγούμενα μαθήματα, ο/η εκπαιδευτικός βοηθά τους μαθητές να κατανοήσουν τη διαφορά ανάμεσα στα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις. Ο/η εκπαιδευτικός εισάγει τις δύο έννοιες κάνοντας αναφορά στις διαφορετικές απόψεις που υπήρχαν για το αγόρι με το οποίο ασχολήθηκαν στα δύο προηγούμενα μαθήματα. Επιχειρεί να παρουσιάσει αυτές τις απόψεις ως στερεότυπα και προκαταλήψεις (βλ. γενικές πληροφορίες για εκπαιδευτικούς στο τέλος αυτού του μαθήματος, όπου υπάρχει ένα μοντέλο για τη σύντομη αυτή ομιλία). Στο επόμενο στάδιο, οι μαθητές σχηματίζουν μικρές ομάδες. Ασχολούνται με περιγραφές κοινωνικών ομάδων, όπως για παράδειγμα:

- αγόρια και κορίτσια*
- επαγγέλματα*
- εθνοτικές ομάδες*
- χώρες*
- ήπειροι.

Είναι σημαντικό να μη ζητηθεί από τους μαθητές να καταθέσουν τις προσωπικές τους απόψεις. Είναι προτιμότερο να προσπαθήσουν να φανταστούν τι μπορεί να λένε ή να σκέφτονται για τις ομάδες που τους έχουν ανατεθεί στην εργασία, η κοινωνία, οι γείτονες ή τα μέσα επικοινωνίας.

Ζούμε δημοκρατικά

Οι μαθητές θα προσπαθήσουν να διακρίνουν τις διαφορές ανάμεσα στα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις, εφαρμόζοντας έτσι αυτά που έχουν ακούσει από τον/την εκπαιδευτικό στην αρχή του μαθήματος.

Ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να δώσει κάποιες συμβουλές και οι μαθητές ετοιμάζουν τις παρουσιάσεις των αποτελεσμάτων σε μορφή καταλόγου. Η εμπειρία δείχνει ότι ένας κατάλογος ετοιμος εκ των προτέρων (βλ. παράδειγμα παρακάτω) βοηθά τους μαθητές να σημειώσουν ιδέες που θα χρησιμοποιήσουν κατόπιν στη συζήτηση.

Μετά την αρχική ομιλία του/της εκπαιδευτικού για τα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις, οι μαθητές εργάζονται σε ομάδες των τριών ή τεσσάρων ατόμων για περίπου 15 λεπτά. Ο/η εκπαιδευτικός πρέπει να εξετάσει προσεκτικά με ποιο από τα παραπάνω θέματα θα ασχοληθούν. Ανάλογα με την πολιτική κατάσταση της χώρας, μπορεί να επιλέξει παραδείγματα σχετικά με τις εμπειρίες των μαθητών. Από την άλλη πλευρά, ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να αναφερθεί σε εθνοτικές ομάδες που ζουν στη χώρα ή στην κοινότητα μόνο αν αυτή η επιλογή δεν θίγει κανέναν και αν δεν προκαλεί συζητήσεις που μπορεί να πυροδοτήσουν διαφωνίες.

Οι συζητήσεις και τα αποτελέσματα της ομάδας παρουσιάζονται σε συζήτηση σε ολομέλεια. Κάθε ομάδα επιλέγει έναν ομιλητή, ο οποίος θα παρουσιάσει τα αποτελέσματα ακολουθώντας τα παρακάτω κριτήρια:

- η χώρα μας, η ομάδα μας, η εθνική μας οντότητα, το επάγγελμά μας·
- στερεότυπα που εκφράζονται από την ομάδα·
- προκαταλήψεις που εκφράζονται από την ομάδα·
- οι εκτιμήσεις μας για τις απόψεις των ομάδων·
- οι απόψεις μας, συμπεριλαμβανομένων των πιθανών διαφορών απόψεων.

Ο/η εκπαιδευτικός θα βοηθήσει τους μαθητές καταγράφοντας τις απόψεις των ομάδων (σε μορφή σημειώσεων) στον πίνακα σεμιναρίου.

Παράδειγμα καταγραφής αποτελεσμάτων για υποστήριξη των μαθητών:

Ομάδα	Χώρα/επάγγελμα/ομάδα	Στερεότυπα	Προκαταλήψεις	Σχόλια
1				
2				
3				
4				
5				

Στο τέλος, ο/η εκπαιδευτικός συνοψίζει το μάθημα, κάνοντας αναφορά και στην διαδικασία και στα αποτελέσματα, και ενημερώνει τους μαθητές για τα επόμενα βήματα.